

Інструментарій виховання в сучасних
закладах освіти: реалізація творчих і
соціально значущих програм, проєктів

Збірник матеріалів науково-практичної конференції

Міністерство освіти і науки України
Інститут проблем виховання НАПН України
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»
Управління освіти Святошинської районної
в місті Києві державної адміністрації
Центр позашкільної роботи Святошинського району міста Києва
XIII Міжнародна виставка «Інноватика в сучасній освіті»

Інструментарій виховання в сучасних закладах освіти: реалізація творчих і соціально значущих програм, проєктів

Збірник матеріалів науково-практичної конференції

м. Київ, 2022

*Схвалено вченою радою Інституту проблем виховання НАПН України,
протокол № 7 від 15 травня 2022 року*

Рецензенти:

Гончар Л.В., доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, головний науковий співробітник лабораторії інституційного виховання Інституту проблем виховання НАПН України

Савенко Н. І., директор Центру позашкільної роботи Святошинського р-ну м. Києва

Інструментарій виховання в сучасних закладах освіти: реалізація творчих і соціально значущих програм, проєктів : зб. матер. наук.-практ. конф. [ред. кол. Т. Є. Федорченко, Безрук К. О., Ївженко О.В.]. Київ, 2022. 182 с.

У збірнику представлені матеріали науково-практичної конференції «Інструментарій виховання в сучасних закладах освіти: реалізація творчих і соціально значущих програм, проєктів», що відбулася 28 квітня 2022 року на базі Інституту проблем виховання НАПН України за співпраці з Центром позашкільної роботи Святошинського району міста Києва. До збірника увійшли статті, наукові дослідження, в яких здійснено аналіз виховання дітей та молоді в умовах модернізації освіти, окреслено сучасні підходи, принципи виховання, презентовано методичний інструментарій виховання сучасних здобувачів освіти та інноваційний, перспективний педагогічний досвід.

Розрахований для наукових та педагогічних працівників, аспірантів та студентів.

Редколегія може не поділяти погляди авторів, викладені у збірнику.

Автори несуть повну відповідальність за опублікований матеріал.

©ІПВ НАПН, ІМЗО,
ЦПР, автори статей,
2022

ЗМІСТ

<i>Безрук К.О.</i> Квести та вебквести як інноваційний метод формування соціально успішної особистості.....	7
<i>Бінецький Д.</i> Стан військово-патріотичного виховання молодших підлітків у процесі спортивно-ігрової діяльності у закладах загальної середньої освіти.....	17
<i>Вороніна Г. Л.</i> Підвищення професійної компетентності педагога-виховника: сучасні акценти.....	23
<i>Вороніна Г. Л.</i> Проєкт як ефективний метод формування соціальної компетентності дитини в умовах закладу позашкільної освіти.....	29
<i>Гончар Л. В.</i> Оптимізація партнерської взаємодії школи і сім'ї з формування відповідального батьківства у старшокласників.....	33
<i>Даценко О. В.</i> Креативність у формуванні соціально успішної особистості: потреба дитини чи вимоги часу.....	38
<i>Діхтяренко З. М., Діхтяренко К. В.</i> Профілактика стресу в успішної особистості (підлітки, студенти та курсанти) засобами бойового хортингу.....	42
<i>Єрмоменко Е. А.</i> Успішна особистість спортсмена в системі бойового хортингу.....	51
<i>Зикіна М.В.</i> Вплив військових дій на навколишнє середовище.....	56
<i>Ївженко Ю. В.</i> Діагностика рівня сформованості соціальної компетентності студентів економічних спеціальностей ЗФПО.....	60
<i>Кириченко В. І.</i> , Базові методологічні підходи у формуванні соціально успішної особистості.....	62
<i>Ковганич Г. Г.</i> Гострі проблеми виховання: аналіз практики, проблем, шляхів їх вирішення.....	68

Єрмоєнко Е. А.

професор кафедри правоохоронної діяльності Навчально-наукового інституту економічної безпеки та митної справи Державного податкового університету, кандидат педагогічних наук, Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, майстер спорту України міжнародного класу, Заслужений тренер України

УСПІШНА ОСОБИСТІТЬ СПОРТСМЕНА В СИСТЕМІ БОЙОВОГО ХОРТИНГУ

У статті виствітлено питання формування успішної особистості спортсмена у системі бойового хортингу. Проведено аналітичного зіставлення загальних підходів до формування якостей успішної особистості спортсмена в системі бойового хортингу з принципами всебічного виховання людини.

Ключові слова: хортинг, бойовий хортинг, моральні якості спортсмена, успішна особистість спортсмена.

Актуальність наукового дослідження. Морально-етичне виховання у системі бойового хортингу – це складний і відповідальний педагогічний процес. Сутність потужного впливу занять бойовим хортингом на особистість у принципі полягає в наступному: суб'єктивна діяльність спортсмена, будучи спрямованою на оволодіння мистецтвом рухів та на зміцнення тіла, на основі зворотного зв'язку вдосконалює самого себе морально. Багатогранність виховних впливів бойового хортингу підтверджується дослідженнями колективу наукових співробітників лабораторії фізичного розвитку та здорового способу життя Інституту проблем виховання НАПН України, який показав, що дві третини спортсменів бачать користь спорту не тільки у благотворному розвитку фізичних сил, а й у становленні моральних, волевих якостей особистості в цілому. Крім того, всі досліджувані спортсмени наголосили на моральній ефективності занять бойовим хортингом [5].

Заняття спортом ставлять людину в умови, що вимагають прояву наполегливості при багаторазовому виконанні нової, незнайомої та незвичної фізичної вправи, при подоланні різних режимів фізичного навантаження.

Серед учених, які досліджували деякі проблемні аспекти забезпечення необхідного рівня вихованості спортсменів, варто виокремити І. Д. Беха, З. М. Діхтяренко, М. Д. Зубалія, О. І. Остапенка, М. В. Тимчика, Т. Є. Федорченко та інших. Водночас, незважаючи на таку чисельність наукових напрацювань, присвячених тематиці виховання особистості, нез'ясованими залишаються чимало питань. Безумовно, ця проблема є надзвичайно актуальною і багатоаспектною, однак вона ще не стала предметом розгорнутих наукових досліджень. У зв'язку з цим постає необхідність на основі нагромадженого дослідницького матеріалу у форматі різних наукових підходів з'ясування сутності, значення й змісту методики виховання особистості в системі бойового хортингу, регулювання та особливостей щодо програмного забезпечення, вироблення пропозицій та рекомендацій щодо подальшого вдосконалення програм виховання.

Метою дослідження є проведення аналітичного зіставлення загальних підходів до формування якостей успішної особистості спортсмена в системі бойового хортингу з принципами всебічного виховання людини.

Виклад основного матеріалу. У процесі підготовки та участі у змаганнях поведінка спортсмена бойового хортингу визначається його моральними переконаннями, рівнем розвитку його особистісних якостей [1–4; 10; 11]. Це пред'являє низку вимог до організації та проведення занять, виконання яких дозволить уникнути вузькофункціонального підходу до використання фізичних вправ з метою досягнення високих спортивних результатів у бойовому хортингу, а саме:

- спрямованість уваги щодо оволодіння своїм тілом, адже спортивне вдосконалення людини має як особисте, так і громадське значення;
- формування суспільно значущих цілей та мотивів спортивної діяльності в системі бойового хортингу;
- чітке визначення та неухильне дотримання норм і правил поведінки спортсмена в умовах різноманітної спортивної діяльності та в побуті.

Процес морального виховання розглядається як формування свідомості та поведінки в їх єдності під впливом цілеспрямованого виховання, умов життя та навколишнього середовища. Найбільш інтенсивно він протікає у шкільні роки, коли закладаються основи успішної особистості.

За ступенем поширеності життєвої ситуації, у якій якості особистості можуть виявлятися, можна виділити такі групи моральних якостей:

- якості, невід'ємні від світоглядних якостей та установок особистості: патріотизм, інтернаціоналізм, колективізм, солідарність;
- якості, що регулюють міжособистісні відносини: чіткість, єдність слова та справи, чуйність, дисциплінованість, працелюбність;
- якості, пов'язані з простими нормами моральності, що виявляються у конкретних ситуаціях: повага до жінки, до старшим, ввічливість, ощадливість, скромність, вдячність та інші [6].

Засобами бойового хортингу, як національного виду спорту України, необхідно вирішувати такі основні завдання:

- виховання відданості та любові до Батьківщини;
- виховання в дусі дружби та братерства всіх народів світу, непримиренності до національної та расової дискримінації;
- виховання суспільної активності;
- виховання колективізму та товариської взаємодопомоги;
- виховання непримиренності до несправедливості, нечесності як у спорті, так і в громадському житті;
- виховання поваги до жінки, до старших;
- формування потреби у систематичних заняттях фізичними вправами з метою підвищення загальнофізичної працездатності, дисциплінованості, підготовки до спортивних змагань і майбутньої трудової та суспільної діяльності;
- виховання навичок пропаганди бойового хортингу як засобу здорового способу життя і духовного вдосконалення людини;

- підвищення рівня фізичного розвитку, фізичного вдосконалення, фізичної підготовленості.

Участь школярів у громадському житті, сукупність таких факторів, як середовище, в якому проводяться заняття бойовим хортингом, тренери, їх професійна підготовка [7–11], рівень суспільної культури та ерудиції, рівень вимог до тих, хто займається, осмислення значущості занять, розуміння їх необхідності – можуть активно сприяти вихованню гармонійно розвиненої людини, формуванню моральної свідомості.

Висновок. Таким чином, морально-етичне виховання в системі бойового хортингу здійснюється за такими напрямками: озброєння спортсменів моральними знаннями; вироблення моральних навичок та звичок поведінки. Завдання моральної освіти спортсменів бойового хортингу полягає в тому, щоб: розширити та поглибити моральні знання та уявлення людини; спонукати кожного спортсмена до осмислення особистого морального досвіду; навчити застосовувати знання моралі для аналізу, оцінки та самооцінки діяльності, поведінки та якостей особистості; підвищити поінформованість спортсменів бойового хортингу про їхні можливості та власну роль в усуненні наявних недоліків та у вихованні бажаних якостей і властивостей успішної особистості.

Отже, за всієї важливості тактико-технічної підготовки, інтелектуальної сфери спортсмена бойового хортингу, практична поведінка успішної особистості визначається емоційно-чуттєвою, морально-етичною сферою людини.

Список використаних джерел

1. Бех І. Д. (2018). Компонентна технологія сходження зростаючої особистості до духовних цінностей. Початкова школа. Науково-методичний журнал, 1, 5–11.

2. Бухтіяров О. А., Єрмоменко Е. А., Грищук В. Л. Бойовий хортинг як система підготовки українського професійного воїна-патріота. *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України* : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2020. Ч. 2. С. 126–139.

3. Діхтяренко З., Єрмоменко Е. Бойовий хортинг – національна система підготовки професійних захисників України. *Теорія і методика хортингу*. 2019. Вип. 11. С. 20–28.

4. Єрмоменко Е. А. Бойовий хортинг – професійно-прикладний вид спорту правоохоронних органів України : монографія / Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Національна федерація бойового хортингу України. К : ГС «НФБХУ», 2020. 203 с.

5. Єрмоменко Е. А. Хортинг – національний вид спорту України: метод. посіб. К. : Паливода А. В., 2014. 1064 с.

6. Канішевська Л. В.. Виховання соціальної зрілості старшокласників загальноосвітніх шкіл-інтернатів у позаурочній діяльності : монографія. Київ : ХмЦНП. 2011.

7. Кремень, В. Г. Філософія людиноцентризму в освітньому просторі. Київ : Товариство “Знання України”. 2011.

8. Остапенко О. І., Єрмоменко Е. А., Тішин А. В. Бойовий хортинг як засіб формування у старшокласників готовності до військової служби. *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України* : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. Ірпінь, 2020. Ч. 2. С. 638–652.

9. Петрович Ж. В., Єрмоменко Е. А. Хортинг – школа сили і честі юного українця : метод. посіб. / Мін-во освіти і науки України, Мін-во молоді та спорту України, Нац. академія педагогічних наук України, Ін-т проблем виховання. К. : Паливода А. В., 2016. 544 с.

10. Dovgan, N., Fedorchenko, T., Yeromenko, E., Dikhtiarenko, Z., Kukushkin, K., Lavrentiev, O., Sergienko, Y., Khatko, A., Khimich, V., Shcherbina, Y., Pustoliakova, L., Hulai, V., Demchenko, N., Hrek, T., Vaskivska, T., Yeromenko, V., Ovsiukova, O., Zub, R., Melnik, B. (2021). Physical culture and sport in harmoniously developed personality formation. Volodymyr Prystynskyi, Tadeusz Pokusa (editors). Monograph. Publishing House WSZiA, Opole. 2021. 384. ISBN 978–83–66567–34–4. Part 6. Horting as the tool of comprehensive education of pupils, students, and cadets (pp. 272–357).

11. Malynskyi, I., Boyko, V., Dovgan, N., Dikhtiarenko, Z., Yeromenko, E., Fedorchenko, T., Lytvynenko, A., Khatko, A., Pustoliakova, L., Ostapenko, O., Zubalii, M., Khimich, V., Koval, A., Zhivolovich, S., Korobchenko, A., Ostapchuk, L. (2020). Problems and prospects of physical culture and sports development and healthy lifestyle formation of different population groups. Monograph. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole; pp. 286, illus., tabs., bibls. Part 5. Horting as a Means of Physical Education for Pupils and Students (pp. 226–273).